

KÁCENÍ MÁJE

Osoby a obsazení:

- Starosta (Luděk Pilař)
- Statkář (Milan Bříza)
- Honza, syn Statkáře (Jan Rosecký)
- Selka (Stanislav Bříza)
- Anče, dcera Selky (Josef Dostál)
- Toník, její milý (Tomáš Neuwirt)

Výstup 1 (Starosta, Toník)

Starosta se prochází s rukama za zády až uvidí máj.

Starosta: Krásná. Krásná máj to je. Už loni chlapci postavili pěknou a letos... letos je ještě vyšší. Dá to práci, taková máj: v lese najít rovný strom, skácet, oloupat, dovést až sem. Děvčata pak upletou věnec a ozdobí ho pentlemi. A chlapci musí jámu vykopat a máj postavit. Inu, máme tu šikovné chlapce i děvčata...

Toník: *(Smutně přichází ke Starostovi)* Pozdrav pánbů, pane starosto.

Starosta: Dejžto pánbů, Toníku. Copak jsi tak smutný. Zrovna dneska? Vždyť se dnes tahle krásná máj kácí a večer bude v hospodě zábava...

Toník: No právě starosto. Máj jsem postavil. *(Ukáže na dům)* Tuhle pro Anče, však víte. Ale Anče se mnou dnes tančit nepůjde.

Starosta: Nepůjde? Vždycky s tebou tancovala. Letos už nechce?

Toník: *(Povzdychne si)* Chtěla by, ale její panímáma jí to zakázala. Že jsem chudý a takovému že svou dceru nedá. Prý až 20 dukátů donesu...

Starosta: Dvacet dukátů? To je pěkná suma...

Toník: No právě! A proto jsem vás chtěl požádat, jestli byste mi nepůjčil...

Starosta: *(Zamyslí se)* Dvacet dukátů? *(Pauza, pak smutně)* I půjčil, Toníku, půjčil–

Toník: *(Zaraduje se)* Nastotisíckrát děkuju, pane starosto, nastotisíckát!

Starosta: *(Smutně)* Půjčil–, kdybych měl. Ale nemám. Ani já, ani obec... *(Zamyslí se)* Ale, Toníku, jedno ti slíbit můžu: zkusím najít někoho, kdo ti ty peníze nejenom půjčí, ale rovnou dá! A rád!

Toník: Ale, pane starosto, takový člověk snad ani není...

Starosta: Možná není a možná, *(Pauza)* možná že jednoho takového zrovna vidím. *(Ukazuje za Toníka)* Táhle přichází. I se synem. To jsem zvědavý, co tady statkář ze Lhoty pohledává. Pojd', Toníku, schováme se. *(Oba spěšně odchází)*

Výstup 2 (Statkář, Honza)

Statkář rázně přichází, za ním jeho syn Honza, který si nese dřevěnou hračku. Sedlák ho popohání.

Statkář: Víš, Honzo, proč sem jdeme?

Honza: Ne–e.

Statkář: Přece žádat o ruku Ančete.

Honza: O ruku? Co s ní budeme dělat?

Statkář: Vezmeš si ji přece, co jiného?!

Honza: Ruku? K čemu mi bude ruka?

Statkář: Jaká ruka?

Honza: Co si pro ni jdeme.

Statkář: Ach tak... To se jen tak říká. My si jdeme pro Anče.

Honza: Anče? Co s ní budeme dělat?

Statkář: Vezmeš si ji přece, co jiného?! Za manželku. A aby i ruku k dílu přiložila na našem statku. Vždyť máme největší statek ve vsi. A od té doby, co tvoje matka a moje nebožka žena zemřela, dej jí pánbů věčnou slávu, chybí nám ženská ruka. Služka sice něco zastane, ale ne všechno... A tadyhle Anče je šikovná a pohledná a určitě se ráda přivdá na takový statek, jako máme my. Ale to už jsme přece dávno probrali...

Honza: Aha...

Výstup 3 (Selka, Statkář)

Statkář tluče na vrata a nevšímá si, že Honza obdivuje májku.

Selka: *(Vychází ven)* Pozdrav pánbů, statkáři. To jsou k nám hosti! Až ze Lhoty...! Co si ráčej přát?

Statkář: Pozdrav pánbů. Přišel jsem za vámi, selka, s takovou věcí... Ale, však mě znáte, selka, já na nějaké to řečnění nejsem, zkrátka, přišel jsem vás požádat o ruku!

Selka: O ruku? O ruku říkáte? *(Stranou)* Panenko skákavá, co to říká? On – mne – přišel požádat o ruku! On, největší sedlák ve Lhotě, a já, obyčejná chalupnice... Pravda, už pár let jsem vdova, ale zase tak stará nejsem. Naopak, zachovalá jsem. A on, statkář, také! Takové štěstí! *(Ke Statkáři)* To jste mne ale překvapil, vy kujóne. To bych do vás vůbec neřekla, že máte takovéhle myšlenky...

Statkář: Tak co, selka, dáte mi tu ruku, nebo ne?

Selka: Jejda, jejda, vy jste ale hr! Ale dám, že jste to vy, tak dám a ráda! *(Vrhne se Statkáři kolem krku a dá mu pusy)*

Statkář: Co to? Co to děláte, selka? Sice budeme jedna rodina, to zase ano, ale takovéhle důvěrnosti... Inu, ne nadarmo se říká vousatá žena – vášnivá žena.

Selka: Nezlobte se, statkáři, já tedy počkám až po svatbě.

Statkář: Po svatbě? Ani po svatbě si takovéhle důvěrnosti nepřeju...

Selka: Ani po svatbě? A proč mne tedy chcete za ženu? Proč jste mne přišel žádat o ruku?

Statkář: Žádat o ruku? To ano. Ale ne o vaši, selka, ne o vaši.

Selka: A o čí ruku?

Statkář: Přece o ruku Ančete!

- Selka: Ančete? Mé dcery? (*Stranou*) Statkář je urostlý, v nejlepších letech. A hodný je. Ani nebožku nebil. Anče bude spokojená. A když bůh dá, i vnoučata budu mít... (*Ke Statkáři*) Statkáři, vy jste ještě větší kujón, než to vypadalo před chvílí... Což o to, dcera věk na vdávání má. I výbavu už nachystanou má. Ale, co nabídnete nejkrásnějšímu děvčeti ve vsi, aby se přivdala zrovna k vám?
- Statkář: Však to, Selka, dobře víte. Byla by paní u nás na statku. Na největším statku ve Lhotě. Dva lány obilí, lán brambor, veliký les, 15 kravek, 3 koníci vraní, králíci, husy a slepice. A po svatbě dám opravit váš dům. Jak se tak koukám, omítka se vám loupe, okna netěsní a ve střeše možná také nějaká díra je... No, lepší nabídku nedostanete! Tak co, selka, jak se rozhodnete?
- Selka: Chci pro Anče to nejlepší. Tak mi slibte, že ji budete mít rád a je vaše.
- Statkář: Slibuji... A na to se napijeme. (*Vytahuje ze saka lahvičku, oba se s chutí napijí a po chvíli pokračují*) Když už jsme to pěkně zapili, což abychom Ančeti tu novinu rovnou oznámili.
- Selka: Pravda, pravda, statkáři! Anče, Anče, všeho nech a rychle pojd' sem!
-

Výstup 4 (Selka, Statkář, Anče)

- Anče: (*Po chvíli přijde*) Dobrý jitra, statkáři. Co si přejete, matinko?
- Selka: Anče, dítě moje. Mám pro tebe příjemnou zprávu – budeš se vdávat!
- Anče: Vdávat? Matičko, vdávat? To bude mít Toník radost. Já věděla, že si to rozmyslíte a –
- Selka: Ale ne, Aničko – za Toníka ne. Už jsem řekla! Tady pan Statkář přišel požádat o tvou ruku. Slíbil, že tě bude mít rád...
- Anče: (*Překvapeně kouká*) Já se mám vdávat tuhle za statkáře?
- Selka: Ano, přivdáš se na největší statek ve Lhotě...
- Statkář: Ale ne, já ji nechci.
- Anče: (*Uraženě*) Nechcete?
- Selka: (*Překvapeně*) Nechcete? A proč jste mne žádal o její ruku?
- Statkář: Já žádal o její ruku. Ale tuhle pro Honzu. (*Zavolá na Honzu*) No, Honzo, pojd' sem.
-

Výstup 5 (Selka, Statkář, Anče, Honza)

- Honza: (*Přichází i s hračkou*)
- Selka a Anče (*Překvapeně*): Pro Honzu?
- Selka: (*Zmateně*) Tedy, Statkáři, vy jste ten největší kujón na světě!
- Anče: (*Rozesměje se*) Honzu? (*Po chvíli*) Copak bych si s ním počala? Nic bych s ním nepočala. To snad ani nejde... (*Kroučí hlavou*)
- Statkář: A pročpak Anče nechceš takového urostlého a šikovného chlapce?
- Anče: Urostlý on je, to ano... Ale šikovný? Toník je jistě šikovnější! Copak by Honza dokázal postavit takovou máj?
- Statkář: Honza? Honza určitě! (*Poklepe Honzu po rameně*) On už takových postavil....
- Honza: (*Přikyvuje*) Jo, jo, postavil...
- Anče: (*Posměšně*) Leda tak z písku hrad...
- Honza: (*Prozpěvuje si*) Jo, jo, z písku hrad, to já tuze rád!
- Statkář: (*K Honzovi*) My nemluvíme o hradu, ale o májce. (*Naléhavě*) Že bys ji pro Aničku postavil?
- Honza: (*Prozpěvuje si pořád dokola, poskakuje kolem májky*) Postavil, postavil, pro Aničku postavil.
-

Výstup 6 (Starosta, Statkář, Honza, Toník, Anče a mládež opodál)

Starosta: *(Pomalů přichází k máji a Honzovi, pokývnutím se zdraví se Selkou a Statkářem)*
Honzo, ty říkáš, že jsi tu máj postavil?

Honza: *(Prozpěvuje si a poskakuje)* Postavil, postavil, pro Aničku postavil.

Starosta: *(Přichází ke Statkáři)* Statkáři, Honza postavil tuhle máj?

Statkář: *(Váhavě, ví, že lže, ale chce synovi pomoci)* Ano, postavil. Bude si Anče brát.

Starosta: Honzo, pojď k nám. Opravdu jsi postavil tu máj?

Statkář: *(Skočí mu do řeči)* Ano, řekni, Honzo, ano.

Honza: A–ano.

Starosta: Slyšeli jste všichni: Honza zde před svědky prohlásil, že vlastnoručně postavil tuto máj.
(Pauza, obrátí se ke Honzovi) A víš, Honzo, že máj musí ten, kdo ji postavil, i skácet?

Honza: *(Zmateně se rozhlíží)* Ne–e.

Starosta: A víš, Honzo, že musí být skácena právě dnes, poslední májovou sobotu?

Honza: *(Běží ke Statkáři)* Táto!

Starosta: A víš, Honzo, že jestli ta máj nebude dnes skácena, musí ten, kdo ji postavil, zaplatit pokutu? Pokutu 20 dukátů? A navíc, že dostane od ponocného 20 ran lískovkou? Takové je nařízení.

Honza: *(Schová se za Statkáře, drží si zadek)* Ale, táto, já nechci dostat výprask! Táto, udělej něco!

Statkář: *(K Honzovi)* Neboj se, máj zaplatíme...
(K divákům) Dám 10 dukátů tomu, kdo dnes skácí tuhle máj! *(Ticho)*

Starosta: To je málo, statkáři, musíš přidat. *(Pomrkává na Toníka)*

Mládež: *(Pomalů přichází i s Toníkem vpředu, strká se, Toník napjatě čeká)*

Statkář: *(Nervózně)* Dám dvacet dukátů tomu, kdo dnes skácí tuhle máj!

Toník: Já! Já ji skácím. *(Vystoupí před Statkáře)*

Statkář: *(Váhavě vytahuje peníze a dává je Toníkovi)* Tady máš těch zpropadených dvacet dukátů...
(Bere Honzu a nazlobeně odchází, ještě si mumlá pod vousy) Ty mne zas přišel draho! Tebe snad neožením ani za dva grunty...

Toník: *(Ke Starostovi)* Děkuju, pane Starosto, moc děkuju!
(Zavolá) Panímámo!

Panímámo, žádám vás tímto o ruku Ančete. A tuhle máte těch dvacet dukátů.

Toník a Anče si padnou do náručí, ostatní mládež kolem nich.

Selka si utírá oči, Starosta ji bere kolem ramen a společně odchází.

Mládež se chystá na Besedu.
